

Praktický příklad zvládnuté integrace cizinců z pohledu vedení školy

PETR POLÁK

Článek je zaměřen na reflexi zvládnuté integrace cizinců v uplynulém školním roce z pohledu vedení školy. Nově příchozí žáci tvořili kolem 10 % všech žáků naší školy. Stejně jako pro mnoho jiných škol bylo i pro nás jejich plynulé zapojení do výuky těžkým oříškem. Každá pomoc byla vítána. Nastavení systému vzdělávání se mohlo v jednotlivých školách lišit, důležité však bylo, aby poskytlo migrujícím azylantům vhodné zázemí.

Stejně jako většina škol v České republice se i naše škola, Základní škola Rakovského v Praze 12, potýkala v druhé polovině školního roku 2021/2022 s problematikou a úskalími přijímání, vzdělávání a nakonec i hodnocení žáků, kteří k nám přišli v souvislosti s válkou na Ukrajině. Byla to úplně nová situace a všechny školy si s ní musely poradit. Teprve postupem času se přidávala pomoc ze strany vlády¹, MŠMT², nadací³ apod.

Naše škola měla velkou výhodu, že je již několik let zapojena do fungující organizace MAP Prahy 12.⁴ Na schůzích odborných skupin, při setkávání koordinátorů byly v průběhu školního roku sdíleny příklady dobré praxe z oblasti integrace žáků z UA. Nutno říci, že při diskuzích o této problematice nepanoval jednotný názor. Důležité však je, že všechny zúčastněné školy v Praze 12 nastaly problém aktivně řešily a snažily se nově příchozím žákům nastavit co nejlepší podmínky pro vzdělávání.

Při nastavování systému vzdělávání žáků z UA v naší škole jsme všechny příchozí děti z UA zařadili do kolektivů jednotlivých tříd. Velkou roli sehráli i spolužáci, kteří pomáhali nejen se začleněním dětí z UA do kolektivu třídy, ale i s potřebným překladem různých instrukcí – ve třídách máme žáky z UA, kteří jsou v ČR již delší dobu a český jazyk ovládají. Během dopolední výuky učitelům s žáky UA pomáhali asistenti pedagoga a vyučující se zaměřením na jazykovou přípravu cizinců. Vytvořili jsme dvě kategorie předmětů: předměty mezinárodní / přírodovědné (např. Aj, M, F, Z, Ch, Pj) a předměty, které bez znalosti českého jazyka není možné zvládnout (např. Čj, D). V první skupině předmětů byli žáci

z UA plně integrováni a s podporou vyučujícího, asistenta pedagoga, internetu, strojového překladče výuku většinou z velké míry zvládali. V ostatních předmětech, tedy tam, kde se předpokládalo, že bez znalosti českého jazyka není možné zvládat výuku, byly organizovány individuální výukové skupiny zaměřené na český jazyk, které fakticky nahrazovaly později státem organizované adaptační skupiny.

Na organizaci individuálních výukových skupin nebylo však dostatek odborných vyučujících. Zapojeni byli ve spolupráci se všemi učiteli i asistenti pedagoga a studenti, kteří původně pracovali na doučování žáků školy (Realizace investice 3. 2. 3 Národního plánu obnovy). Jejich funkce byla ale hned od počátku jen podpůrná a jejich zapojení bylo spíše v běžné výuce jako pomoc žákům v předmětech, kde jazyková znalost nebyla bezpodmínečně nutná. Hlavní oporou dopoledního individuálního doučování byli dobrovolníci, které naše škola získala díky portálu PomáhejUkrajině.cz⁵. Jejich bezplatné dobrovolnické práce si moc ceníme a za jejich zapojení jsme byli velice vděční. Organizace jejich práce byla náročná na koordinaci a souhrn s třídními učiteli. Vše se ale nakonec podařilo a tento systém jazykové přípravy fungoval až do konce školního roku. Někteří žáci dosáhli dokonce takové jazykové úrovně, že byli plně integrováni do běžné výuky.

Systém dopolední jazykové přípravy doplňovaly i odpolední adaptační aktivity, které byly organizovány ve spolupráci s neziskovou společností Nová škola, o. p. s. – projekt Nevzdáme to!⁶ nabídl dvakrát týdně 90 minut intenzivní jazykové přípravy pod vedením osvědčených lektorů.

¹ Viz <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/lex-ukrajina-zakladni-prehled>.

² Viz <https://www.msmt.cz/msmt-vytvorilo-specialni-portal-k-ukrajine>.

³ Viz <https://www.ucebniceproukrajinu.cz/>.

⁴ Viz <http://www.mappraha12.cz/>.

⁵ Viz <https://www.pomahejukrajine.cz/>.

⁶ Viz <http://www.novaskolaops.cz/projekty/>.

Studijní morálka žáků z UA byla různá. Někteří k výuce českého jazyka přistoupili svědomitě. Viděli v ní šanci zcela se integrovat do běžného vzdělávání a do budoucna možná i do naší společnosti. Jiní jazykovou přípravu odmítali a zarputile se jí bránili a většinou chyběli na dobrovolných odpoledních aktivitách. Důležité pro nás ale bylo, že kdo měl zájem, mohl se vzdělávat.

Naše integrační aktivity koncem školního roku neskončily. O letních prázdninách organizujeme díky výzvě MŠMT⁷ ve spolupráci s organizací ITveSkole.cz⁸ letní kempy pro migrující žáky z UA. Ve dvou termínech (18.–22. 7. a 8.–12. 8. 2022) si zde budou žáci bezplatně zdokonalovat znalosti českého

jazyka tak, aby se v dalším školním roce dokázali lépe integrovat do běžných tříd základních škol. Skupině maximálně 15 dětí se budou věnovat dva učitelé naší základní školy.

V tomto školním roce chystáme ve spolupráci s další neziskovou organizací – Integračním centrem Praha, o. p. s.⁹ – bezplatné odpolední jazykové kurzy pro naše žáky s OMJ. Časová dotace jednoho kurzu je 50 vyučovacích hodin. Vhodně je lze organizovat podle věku žáků. Využijeme zároveň jejich nabídku bezplatných workshopů „Příšerky v hlavě“¹⁰: zážitkovou a atraktivní formou únikové hry učí pořad všechny žáky 8. a 9. tříd nenechat se ovlivňovat předsudky a pracovat s fakty o cizincích žijících v Česku.

Mgr. Petr Polák, zástupce ředitele Základní školy Rakovského v Praze 12

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Koučovací výcvik pro pedagogy

Na **podzim 2022** nabízíme pedagogickým pracovníkům MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ výcvik koučování v rozsahu **60 hodin**.

Koučování vede k lepšímu zvládnutí mimořádných událostí, které přináší současná situace, změn je mnoho a přicházejí rychle. Zaměříme se s vámi na řešení složitých situací s kolegy, rodiči i žáky. V rámci cvičných rozhovorů budete mít příležitost k sebereflexi svého komunikačního stylu.

Výcvik je akreditován u MŠMT, lze ho hradit ze šablon OP JAK.

Podrobné informace na www.cedu.cz/polozka/koucovací-vycvik-i

CENTRUM PRO DEMOKRATICKÉ UČENÍ

⁷ Viz <https://www.msmt.cz/mladez/adaptacni-skupiny-pro-deti-cizince-migrujici-z-ukrajiny-2022>.

⁸ Viz <http://www.itveskole.cz/wp-content/uploads/2022/05/Colorful-Kids-Summer-Camp-Flyer-Poster-3.pdf>.

⁹ Viz <https://icpraha.com/>.

¹⁰ Viz <https://www.priserkyvhlave.cz/>.